

c) II^a conferència sobre: Molins fariners hidràulics a la conca del riu de les Coves

FELIP KERVAREC ZARAGOZÀ



La conferència del dia 29 de desembre.

29 de desembre, aplego a les 9 de la nit al saló d'actes de la Caixa Rural, és nit fosca i pujo corrents les escales per a desentumir els ossos que se m'han quedat congelats, fa fred al carrer! Vinc disposat a escoltar de bell nou la conferència que en Benjamí Barberà ja ens va oferir durant les III Jornades Culturals, però, aquesta vegada penso comprendre fins el darrer detall, ja que m'he llegit el seu llibre i ara tinc més clares les idees sobre el funcionament dels molins i de les seues peces...

Entro en la sala, tan sols hi ha 7 ó 8 persones que conec ben bé; - he arribat massa prompte!! penso, Benjamí està entre ells, m'apropo, ell, en vore'm em saluda, somriu i em diu: - escolta, me faries un favor?, és que m'agradaria que algú tirara un parell de retratos i a més a més em faria falta un ajudant per a regular el projector de diapositives... No m'hi puc negar, ho faré encantat! Xarrant, xarrant, ha anat aplegant més i més gent, i no tots covarxins!, puix n'hi ha de la Vilanova, de La Torre Endoménech i fins i tot de Morella, em sorprén la varietat de persones i d'edats que ens hi trobem. També ha vingut N'Erasmo Sales, darrer moliner en vida del poble.

Darrere una breu introducció, en Benjamí ens diu que pensa fer la conferència, amb les explicacions dels elements i peces les quals formen un molí com els que existien en la nostra zona, utilitzant com a acompanyament les diapositives que ha anat realitzant durant les seues eixides pel riu, ja diuen bé que de vegades una imatge val més que mil paraules... I així comencen, imatge darrere imatge, les explicacions, anècdotes i històries que ha anat aprenent ell en els últims anys, sobre l'antic treball de moldre la farina amb l'ajuda de l'energia hidràulica. La

veritat és que després d'haver-se'l escoltat una estona, no ens queda cap dubte de la seua capacitat per a ensenyar a aquell qui no sap, com a bon mestre que és encara que ell prefereix definir-se com: "tan sols un masover"...

Ens parla de la feixuga i laboriosa feina que deguera representar la construcció dels assuts i les sèquies, en moltes ocasions fetes buidant la roca per on creuaven, aquestes conduïen l'aigua vers la bassa del molí. Bastir la bassa i el cup era feina d'experts, els enginyers de l'època! També deuriem ser complicats els muntatges de tot el giny que en definitiva és el que fa moldre la farina: amb el rodet, l'eix i les moles; com a la vegada no devia de ser gaire fàcil prendre cura de les moles per a que sempre estigueren en bon estat de funcionament, etc ...

Acabades les explicacions, a tots ens ha quedat clar el funcionament i la importància que per a l'economia de l'època degueren tenir aquelles primeres fàbriques de farina, i també ens hem convençut una miqueta més de la necessitat de preservar i restaurar aquests elements del nostre patrimoni històric, artístic i cultural, abans que no es malmessin més les edificacions i construccions que encara hi resten en el nostre terme.

Darrere les rondes de preguntes i conversacions finals (on intervé activament N'Erasmo Sales, afirmant-nos tot el que hem sentit de boca d'en Benjamí), som tots convidats per part d'en Benjamí a prendre part d'una excursió guiada per ell, que pensa fer properament per a poder observar "in situ" tot allò que ens ha contat en aquesta agradable vetlada... Sense voler se'ns ha fet tard, ja passen alguns minuts de mitjanit...

Pescados MANOLO



TEL. 42 71 12 - 42 63 54
LES COVES DE VINROMÀ



AVDA. DANIEL MONTULL, 8
TEL. 964 419 058
SALSADELLA (Castellón)